

Lezing 14 november 2011 Utrecht VGVF

Dia 1

Mijn naam is Marcelle Mulder en ik mag u vanochtend vertellen over de manier waarop je als geestelijk verzorger de deskundigheid van de zorgmedewerkers kunt versterken op het gebied van levensvragen, zingeving en ethiek. Ik doe dat samen met Rienke Kruger, Ina Talsma en Petra Zwaan, aan de hand van onze ervaringen daarmee bij Zorggroep Tellens in Zuid West Friesland, waar we alle vier werken.

Dia 2

Mijn verhaal bestaat uit vier delen:

- Een korte inleiding
- Een gezamenlijk gesprek over drie projecten bij Zorggroep Tellens
- Manieren waarop andere gv-ers met deskundigheidsbevordering aan de slag zijn
- Tips

Inleiding

Dia 3

Het tweede deel van ons beroepsprofiel luidt:

Professionele advisering inzake ethische of levensbeschouwelijke aspecten in zorgverlening en beleidsvorming. Een hele mond vol en eerlijk gezegd voor mij ook wel een verlamdende mond vol. Zo breed en zo vaag, geen beginnen aan. Concreet maken, dus. Waar hebben we het over in de praktijk?

Dia 4

Wat mij betreft hierover: er als geestelijk verzorger aan bijdragen dat het de medewerkers van de zorginstelling lukt om de cliënten in alle omstandigheden te blijven horen en zien als unieke mensen, als mensen met een heel eigen verhaal, een heel eigen betekenisgeving. En van daaruit in afstemming met de cliënt uit te zoeken wat hier en nu goede zorg voor hen is en dit te realiseren.

Dia 5

Concreet betekent dit volgens mij dat geestelijk verzorgers in zorginstellingen werk maken van:

- het versterken van de bewustwording van zorgmedewerkers van de zingevings- en ethische kanten van het ontvangen en verlenen van zorg,
- het versterken van het vermogen om te reflecteren op de zingevings- en ethische kanten van het ontvangen en verlenen van zorg,
- het versterken van het vermogen om de oogst van deze bewustwording en reflectie mee te nemen in het daadwerkelijke zorgverlening aan de cliënten.

Zo opgevat blijken veel geestelijk verzorgers in zorginstellingen in Nederland de eerder genoemde mooie volzin al op allerlei manier in te vullen. Ik mag u daarover vanochtend vertellen, om te beginnen over hoe dat bij Zorggroep Tellens gebeurt.

Deskundigheidsbevordering bij Zorggroep Tellens

Zorggroep Tellens in Zuid West Friesland: 15 woonzorgcentra: ouderen met zorg

7 wooncomplexen: senioren servicewoningen met de mogelijkheid tot zorg van Tellens.

Ik, centraal bureau: Geestelijk verzorger met als taak om de medewerkers te ondersteunen in het herkennen, erkennen en ingaan op levensthema's en morele dilemma's die in contact met de cliënten aan de orde komen. Bij Tellens is vanuit de instelling dus geen gv beschikbaar voor individuele cliënten.

Dia 6, collega bij Brabant Zorg

Geen goede zaak in mijn ogen. Mijn taak is dus om de medewerkers te ondersteunen op het gebied van levensvragen en ethiek rondom ouder worden en zorgverlening, in het huidige Woonleefplan samengevat onder de term Mentaal Welbevinden.

Bij Tellens doen we dit in de vorm van projecten Betrokken Zorg. Elke vier jaar moet een locatie een onderwerp kiezen voor een deelproject Betrokken Zorg. De onderwerpen van deze deelprojecten inventariseer ik vooraf bij de locatiemanagers en teamleiders en vat ik samen in een voorstel. Uitgangspunten van de deelprojecten Betrokken Zorg op locatie zijn:

- De onderwerpen zijn gericht op het versterken van de eigenwaarde en zinbeleving van de cliënten en op het versterken van de betrokkenheid tussen zorgverleners en cliënten.
- De locatie kiest zelf zijn eigen onderwerp.
- De concrete invulling van de projecten ligt per locatie in handen van een werkgroep, bestaande uit medewerkers van verschillende disciplines, ondersteund door de geestelijk verzorger
- De projecten zijn gericht op zowel de medewerkers en cliënten, als op de vrijwilligers, cliënten, familieleden.

Dia 7

Betrokken Zorg 1 (2006-2010) bestond uit onderwerpen:

- Betrokken zorg voor mensen met dementie. Uitwerking/werkvormen:
 - Op sommige locaties een scholing voor medewerkers
 - Op andere locaties
 - Themajaar **met dia 8**
 - zaalgesprekken met cliënten, familie en medewerkers nav stellingen over leven met dementie, **dia 9**
 - interactieve spelmiddag met bewoners, familie en medewerkers,
 - themaweken met informatieve en interactieve bijeenkomsten voor bewoners, familie, vrijwilligers, **dia 10** mmv bv Stella Braam nav het boek Ik heb Alzheimer van haar vader.
 - scholingsmiddagen met acteurs, 'contact over levensthema's met mensen met dementie'.
- Betrokken zorg rondom 'Van betekenis zijn'. Uitwerking:
 - Scholing over hoe verzorgenden cliënten kunnen ondersteunen en versterken in voor hen betekenisvolle contacten en bezigheden.
- Betrokken Zorg voor familieleden. Uitwerking:
 - Uitwisselingsavonden voor nieuwe cliënten, familie, EVV-ers over de eerste maanden in huis
 - Herdenkingsbijeenkomsten (Ina straks)
- Betrokken zorg voor mensen die pas zijn komen wonen in het zorgcentrum,
 - Gespreksgroepen 'Op zoek naar Zin'. (Petra straks)

Dia 11

Voor Betrokken Zorg 2, de huidige periode 2011-2014, zijn de onderwerpen:

- Ethiek in de zorg, denkende doeners
 - Ethische dilemma's leren bespreken en op sommige locaties ook leren zelf op te zetten en uit te voeren mbv Moreel beraad gespreksmethodes (Rienke straks)
- Aandacht voor levenspijn
 - Nog volop in ontwikkeling, maar hoogstwaarschijnlijk mbv het boek Tja, wat zal ik zeggen van Peterjan van der Wal en het boek Met ouderen in gesprek over Levensvragen van Trijntje Scheeres en mijzelf.
- Samenwerken met familie
 - Nog niet gestart

En de borging van een deel van de Projecten Betrokken Zorg: toelichten.

Dia 12

Niet voor, maar samen met de medewerkers

Dia 13

Drie onderwerpen lichten we er hier voor u extra uit.

Rienke, Ina en Petra zijn vandaag met mij meegekomen om te vertellen over hun ervaringen met deze drie verschillende deelprojecten.

Zij werken in verschillende functies op verschillende locaties; Rienke werkt als huishoudelijke hulp in IJlst, Ina als EVV-er in Sneek en Petra is medewerker groepsverzorging ook in Sneek maar op een andere locatie.

Rienke:

Jij bent betrokken geweest bij het houden van Moreel Beraad met je teamgenoten. De onderwerpen waarover jullie met elkaar gesproken hebben, waren onder andere:

het aannemen van attenties

iets extra's doen voor de cliënt.

Bij dat Moreel Beraad heb jij een grote rol gespeeld.

Kun je ons vertellen:

Wat is een Moreel Beraad?

Hoe was de voorbereiding?

Hoe hebben jullie als team het ervaren, om met elkaar stil te staan bij de waarden die op het spel staan bij zoiets als 'iets extra's doen voor de cliënten'?

Hoe heb jij het ervaren om leiding te geven aan een deel van het groeps gesprek over 'iets extra's doen voor de cliënten'.

Dia 14

Ina:

Jij bent betrokken bij het organiseren en uitvoeren van jaarlijkse herdenkingsbijeenkomsten in jullie locatie. Daarin worden de cliënten herdacht die het jaar daarvoor zijn overleden. Jullie hebben dat nu twee keer gedaan, elke keer zelfstandiger.

Kun je ons vertellen:

Wat houdt zo'n herdenkingsbijeenkomst in?

Hoe was de voorbereiding?

Hoe hebben jullie het als werkgroep ervaren om met elkaar zo'n bijeenkomst te organiseren en uit te voeren?

Hoe heb jij het ervaren om de overdenking uit te spreken tijdens de herdenkingsbijeenkomst?

Dia 15

Petra

Jij bent betrokken bij het organiseren en uitvoeren van gespreksgroepen 'Op de koffie', gebaseerd op de map 'Op zoek naar zin' op jullie locatie. Daarin praten cliënten die relatief nieuw zijn in het woonzorgcentrum onder leiding van jou en de mensen van jouw werkgroep over levensthema's.

Kun je ons vertellen:

Wat houdt zo'n gespreksgroep in?

Hoe is de voorbereiding?

Hoe hebben jullie het als werkgroep ervaren om met elkaar zulke gespreksgroepen te organiseren en uit te voeren?

Hoe ervaar jij het om deze gespreksgroepen nu al meerdere jaren aan te sturen en vorm te geven?

Dia 16

Tot zo ver in vogelvlucht ons verhaal over de manier waarop bij Zorggroep Tellens vanuit de geestelijke verzorging aan het Mentaal Welbevinden van de cliënten gewerkt wordt. Maar de wereld is groter dan Friesland. Heel veel geestelijk verzorgers zetten de ramen wagenwijd open.

Dia 17

- Intervisie voor verzorgenden
- Invoeren belevingsgerichte zorg
- Ondersteuning visieontwikkeling
- Ondersteuning identiteitsontwikkeling
- Voorzitten en aanjagen ethische commissie
- Publiceren voor zorgverleners over aandacht voor zingeving en spiritualiteit
- Ontwikkelen richtlijnen palliatieve zorg
- Organiseren studiedagen

Tips:

Dia 18

Ga open in gesprek met leidinggevenden over goede zorg

Nauw samenwerken met medewerkers voor de uitwerking van de thema's

De cliëntenraad erbij betrekken

Dia 19

Je laten inspireren door wat je ziet en hoort van cliënten, van medewerkers, van collega's, uit literatuur, films en ander materiaal (zie www.netwerklevensvragen.nl)

Desgewenst je eigen deskundigheid op het gebied van didactiek en groepsdynamiek verbeteren

Publiceren voor zorgverleners over zingeving en levensvragen

Dia 20

mmulder@zorggroeptellens.nl of via website www.curamea.nl